

Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən cari ilin 9 ayı ərzində 36 332 nikah ve 15 480 boşanma halları qeydə alınıb. Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əhalinin her 1000 nəfərinə nikahların sayı azalaraq 4,8-dən 4,7-yə, boşanmaların sayı isə 2,1-dən 2,0-a düşüb. Həyəcan təbili çalan olan bu rəqəmlər yenidən boşanma ilə bağlı mövzunu gündəmə getirir. Hər birimiz ailə həyata qədəm qoyarkən böyükələrimizin "Bir yastıqda qocalasınız" kimi dəyərli tövsiyəni eşidirik. Bir yastıqda qocalmaq özündə dərin bir mənəni ehtiva edir. Bura ailə dəyərlərimizlə bağlı xüsusiyyətlərdən tutmuş ailənin uzunömürlülüyü, məhrimanlıq, sədaqət, qarşılıqlı hörmət daxildir.

Bir yastıqda qocalmaq dünyanın gözəlliklərinin birincisidir. Bir-birini sevən, bir-birinə hörmət hissi olan insanların bölgündüyü həyatdır. Başlaşıqları yeni bir yolu uğurla addımlamaqdır. Onları mənzilbaşına aparan yoldur. Nə var mənzil başında? Əlbəttə ki, yaşılıq, övladlar, nəvənəticələr. Və bir də hər kes öz yolu na davam edəndən sonra ömrün yoldaşa ehtiyac duyduğu qalan hissəsi...

Bir yastıqda qocalmaq bu qədər gözəllikləri özündə cəmləşdirdiyi halda biz necə, bu ifadənin haqqını vər bilirikmi? Bir yastıqda qocalmaq üçün mübarizə aparırıqmı? Yoxsa yastıqları ayırmalı həyatımıza da ayırrı, ailəni dağıdırı, hətta uşaqları da mal-mülkümüz kimi bölüşürük? Belə isə bir qədər bir yastıqda qocalmaq məsələsinə diqqət çəkək.

Boşanmaya gedən yol: yatağı ayırmalı

Bəzən iddialarımız, bəzən qürümüz, bəzənə sadəcə düşüncə zəifliyimiz ucbatından bir ömrə peşman oluruz. Söz yox ki, iki şəxs bir evdə yaşayırsa, hansısa səbəblər dən kiçik incikliklər olacaq. Lakin bu, o demək deyil ki, yataq ayrılmalıdır. Lakin ayırıq. Kin, iddia, düşünsəzliklə etdiyimiz bir hərəkət bütün problemlərin başlanmasına şərait yaradır. Yatağı ayırmalı küsüllüyün, söz-söhbətin uzanmasına, tərəflər arasında kin yaranmasına səbəb olur.

Anam qoca bir nənesi varmış. Anam deyərdi ki, həmin nəne onlara belə məsləhət verəmiş ki, heyat yoldaşınızla aranızda her hansı bir incilik yarananda qəti şəkildə yatağını tərk etməyin. Onsun da ər-arvadın dalaşlığı yaz yağışı kimidi. Yazda tez-tez hava buludları, yağış əlenir, az sonra günəş doğur. Həqiqətən bir səhərdən nərildəyən-guruldayan hava deyilmiş. Bax, ər-arvad da belədir. Lakin yatağı ayırandı, artıq o yaz yağışından sonrakı gunes doğmaya bilər. Odur ki, ne qədər söz-söhbətiniz olsa da, yatağınızı tərk etməyin. Üzünüzü həyat yoldaşınıza tərəfa deyil, o yana çevirin, lakin yatağınızı ayırmayı.

Nəinki bu sözləri deyən həmin rəhmətlilik nənə, evlərimizdəki bütün nənələr eyni fikirdə olublar. Ele "bir yastıqda qocalın" deyimi də bax, belə ailə təcrübələrinə əsaslanaraq yaranıb. Belə, ailələrin uzunömürlü olması, boşanmaların sayının artması, mahz bir yastıq paylaşmayı bacarmaqdan çox asıldır. Bu yastıq məhrimanlıq, hörmətin, səmimiyyətin, doğmaliğin ünvanidır. Bu ünvandan uzaqlaşmaq boşanmaların sayının artmasına, bu ünvana sadıq qalmaq ailənin uzunömürlülüyünə səbəb olan amildir.

Həyəcan təbili: 36 332 nikah, 15 480 boşanma

Yatağı ayırmalıda günahkar tərəf: qadın

Etiraf edək ki, yatağı ayıran tərəfçox halda qadın olur. Bununla bağlı bir sorğu keçirsek, əminəm ki, deyiklərimiz təsdiq olunar. Çünkü qadın kusəyən, nazının çekilməsini arzulanın varlıqdır. Ona görə də bu məsələdə kişilər bir az ayıq-sayıq olmalıdır. Hər hansı qadın belə bir səhvə yolu verəndə onun qarşısını almış, kin-küdürütin uzanmasına yol vermemelidir. Əks təqdirdə soyuq münasibət gündən-günə dərinleşir və boşanmaya doğru ilkin addım atılır. Desək ki, elə bir şərait yaratmaq lazımdır ki, ər-arvaddan hər hansı incisin, küssün, bu, bir qədər yerinə düşməyəcək. Çünkü söz-söhbət istər-istəməz ortaya çıxır. İki nəfər bir həyatı, bir evi paylaşırsa, kiçik də olسا, bir inciklik meydana gəlir. Lakin bu, o mənaya gəlmir ki, incimisən, küsmüsənsə, otağını tərk etməli, yatağından uzaqlaşmalıdır. Bu, qəti şəkildə yolverilməzdür. Bir də tərəflərden hər hansı bağışlamağı, anlamığı bacarmalıdır. Xüsusiət de bu məsələdə qurur düşmən mövqəde dayanır, bunu unutmayaq...

Bağışlamaq mədəniyyətdir

Bağışlamaq isə böyük mədəniyyətdir. Hətta üzr istəmək bundan da böyük mədəniyyətin göstəricisidir. Belə isə nə üçün bizə bəzi hallarda "üzr istəyirəm" sözünü demək ağır gelir. Əslində səhv edən 1-2 saat sonra, yeni gərginliyi, əsəbiliyi ötəndən sonra günahkar olduğunu anlaysır. Belə olan halda nə üçün üzr isteməyek, bağışlanmağımızı xahiş etmeyek?

Dəfələrənə tərəflərdən birini dinləyərək, günahın onda olduğunu anlayaraq üzr istəməsini məsləhət görmüşük. Lakin müşahidə edirik ki, günahı olmasına baxmayaraq, özünü günahkar saymayanlar var. Və yaxud da bili-bilə ki, günahkardır, hansı ki, bunu etiraf da edir, lakin "üzr istəmərəm", - deyib durur. Bax, boşanmaya aparan, ailənin dağılmışına səbəb olan amillərdən ən başlıcası da budur.

Belə, bağışlanması çetinlik yaranan məsələlər də var, təbii ki. Lakin ailənin qorunması naminə hər iki tərəf buna cəhd etməlidir. Yatağı ayırmamalı, səbrle məsələləri çözümkələ, bacardığımız qədər ailənin dağılmışına yol verməmeliyik.

Yuxarıda məsləhətlərindən söhbət açdıığım həmin nəne bir məsələni də tövsiye edirmiş ki, evdə söz-söhbət olanda, evinizi heç vaxt tərk etməyin. Ev dörd divardan, dörd künclən ibarətdir. Hər dəfə bir incilik və ya problem olanda bir künce küsün. Üz tutduğunuz künclər bitəndə, artıq bu evdə yaşamağın mümkünsüz olduğunu təsdiq edəndən sonra evi tərk etmək olar. Çox gözəl məsləhətdir, deyilmə? Bəli, hər biri bir cavahir dəyərində olan baba-nəne, ata nəsihətlərimiz hər zaman quşluğunda şirkət, çıxlığımız yolda bələdçi olarsa, ailələrimiz qorunur, məhriman, səmimi, qarşılıqlı hörmət şəraitində ailə dəyərlərini də yaşatmış olarıq.

Uşaq körpüdür

Müasir dövrdə gənclər ailə qurduqdan bir neçə il sonraya uşaq dünyaya gətirməyi planlaşdırır. Lakin bu, heç də müsbət seçim deyil. Aile qurmuşsan, ailə həyatına başlamış, deməkdir. Bu, öz ailesi olan övladlarının gözü qarşısında ailəni dağıtmalı, deməkdir. Aile həyatının vazkeçilməz olanı isə uşaqdır. Uşaqın ər-arvad arasında körpü olduğunu nezəra alaraq, uşaq nə qədər tez olarsa, ailənin təməlini möhkəmləmiş olduğunu da vurğulamaq lazımdır. Uşaq olan yerdə söz-söhbət azalır, məhrimanlıq olur. Həm də uşaq ər-arvad arasında yaranan incikliyin de aradan qalxma səbəbidir. Çünkü uşaqın tərəflərənən çox halda bir-biri rələrini bağışlaya bilir. Uşaqın xətrinə hər hansı bir səhvə böyüdüb problem şəklində salırmır.

Bir yastıqdan məhkəməyə

Təessüfədici haldır ki, "Bir yastıqda qocalın" deyimini sanki eşitməmiş kimi bir də baxıraq ki, səsimiz məhkəmelərdən gəlir. Bəlkə səhvim var, artıq qurulan ailələrə "bir yastıqda qocalın" deyən yoxdur. Bəlkə müasirleşməyimiz bir çox dəyərlərimiz kimi, bu deyimi də artıq lazımsız əşya kimi bir künce tullayıb. Bəlkə məhkəmə divarlarındakı sərtliyi, soyuqluğu bir yastığın istiliyindən və yumşaqlığınından üstün tutmağa başlamışdır.

Bilmirəm belədir, yoxsa belə deyil, lakin qurulan ailələrin fonunda boşanmaların sayı məni bir vətəndaş kimi çox narahat edir. Azərbaycanda 2023-cü ildə 54,2 min nikah ve 21,688 boşanma halları qeydə alınıb. 2022-ci ildə müqayisədə əhalinin hər 1000 nəfərinə düşən nikahların sayı 6,1-dən 5,3-ə azalıb, bo-

şanmaların sayı isə 1,6-dan 2,1-ə yüksəlib. 2023-cü ildə 54200 nikah, 21688 boşanma qeydə alınıb. Əhalinin 1000 nəfərinə düşən nikah 5,3, boşanma 2,1 təşkil edib. 2024-cü ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində 36 min 651 nikah və 15 min 964 boşanma hələ qeydə alınıb. Cari ilin birinci yarısında isə 24815 nikah və 10350 boşanma hələ qeydə alınıb. Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əhalinin hər 1000 nəfərinə nikahların sayı 4,4-dən 4,9-a qədər artıb, boşanmaların sayı isə 2,1-dən 2,0-a düşə də, lakin bu da yüksək göstəricidir.

Cari ilin 9 ayı ərzində isə 36 332 nikah və 15 480 boşanma halları qeydə alınıb.

Bu gün Azərbaycanda boşanma ların sayı artıq qorxunc dərəcədədir. Elə yuxarıdakı rəqəmlər iki nikaha bir boşanma şəklində gelib. Bu isə dəhşətdir. Bunun üçün əməlli-başlı narahat olmağa dəyər. Lakin aid qurumlar hələ də bunun qarşısını almaqda çətinlik çəkir. Nə üçün? Bunu yəqin özləri bizi dən yaxşı bilər.

60 yaşında bir yastıqdan vaz keçənlər

Araşdırma zamanı qarşıma çıxan başqa bir statistika isə, sözün həqiqi mənasında, düzülməzdə: 2022-ci ildə Azərbaycanda ümumiyyətdə 15983 boşanma olub ki, bunnardan da 528-i 60 və yuxarı yaşda olan kişiler, 274-ü isə eyni yaş qrupunda olan qadınlar arasında qeydə alınıb. Bu, 35-40 illik ailələrin dağılması deməkdir. Bu, öz ailesi olan övladlarının gözü qarşısında ailəni dağıtmalı, deməkdir. Aile həyatının vazkeçilməz olanı isə uşaqdır. Uşaqın ər-arvad arasında körpü olduğunu nezəra alaraq, uşaq nə qədər tez olarsa, ailənin təməlini möhkəmləmiş olduğunu da vurğulamaq lazımdır. Uşaq olan yerdə söz-söhbət azalır, məhrimanlıq olur. Həm də uşaq ər-arvad arasında yaranan incikliyin de aradan qalxma səbəbidir. Çünkü uşaqın tərəflərənən çox halda bir-biri rələrini bağışlaya bilir. Uşaqın xətrinə hər hansı bir səhvə böyüdüb problem şəklində salırmır.

2023-cü ildə isə 693 kişi, 366 60 yaşıdan yuxarı qadın boşanıb. 2024-cü ildə isə 60 və yuxarı yaşı 761 kişi, 405 qadın boşanıb. İnsanın bu yaşda boşanma üçün müraciət etməsi yox, bunu ağılnı getirməsi qəbahətdir. Nə ola bilər ki, 40 il birlikdə yaşayandan, ailənin çətinliklərini, bərkime dövrünü arxada qoyandan, övlad, nəvə sahibi olandan sonra boşanmaq qərar verəsən? Bu, bizim ailə dəyərlərimizə böyük zərbdən başqa bir şey deyil. 60 yaşı 761 kişi və 405 qadın, deməli, gənclərimizə "Bir yastıqda qocalın" nəsihəti-alqışını etməkdən məhrum oldu. Yəni, tərəflərin boşanma səbəbi nə olursa-olsun, artıq boşanmış, ailəsinə dağıtmış bir şəxs düşünürəm ki, bu tövsiyəni verməkdən belə çəkinər. Çünkü onların məsləhət və tövsiyəsi sözsüz, kənardan birmənalı qarşılanmaz. Odur ki, xüsusiət də hər hansı yaşıda hər hansı qərarları verməyi düşüne bilmək həyatı anlamaq deməkdir.

Bələliklə, bu qənaətə gelmək olar ki, ölkəmizdə ailələrlə iş aşağı seviyyədə qurulub. Bunu bizden əvvəl statistika deyir. Həm də kişilər üçün ayrıca, qadınlar üçün ayrıca olaraq. Nəticə isə belədir: bizdə bir yastıqda qocalmağa meylli olanları olmayanlar üstələyir. Bu isə, ailə dəyərlərimizə əlibaltlı qara bir qüvvənin hücumu deməkdir. Bu hücumdan müdafiəyə hazırlıq?..

Ve bir yastıqdan "Gümüş", "Qızıl", "Brilyant" "Palid" toya qədər yoluşluğumuz olmalı halda, bu yol bizi nə üçün məhkəmələrə aparmalıdır? Bəlkə bir qədər düzümlü olaq. "Gümüş", "Qızıl", "Brilyant" toylarını qeyd edən ailələrdən nümunə götürür. Belə də etməliyik, Çünkü bizim illər, esrlər boyu qoruyub saxladığımız ailə dəyərləri olub. Onu qoruyub gelecek nəsillərə verməyə hər birmiz borcluyuq.

mağə dəyer: 18 yaşadək kişiler arasında boşanma qeydə alınmasa da, eyni yaş qrupunda olan qadınlar arasında 2 boşanma olub. Həmçinin 18 yaşda olan kişiler arasında 2, qadınlar arasında 55 olub ki, bu, 2022-ci ildə 18 yaşda kişiler arasında isə 31 boşanma təşkil edirdi. 19 yaşda kişiler arasında 2022-ci ildə 2, ötən il 3, qadınlar arasında isə eyni dövrler üçün 136-167 boşanma qeydə alınıb. 20-24 yaşda kişiler arasında ötən il 467, (bir il əvvəl 432), qadınlar arasında 2023-cü ildə 2399, (bir il əvvəl 2026) boşanma qeydə alınıb. 25-29 yaşda kişiler arasında 2023-cü ildə 2746, (bir il əvvəl 2363), qadınlar arasında isə göstərilən dövrler üçün 3868-4819, ötən il 30-34 yaşda kişiler arasında 5354 (bir il əvvəl 4198), qadınlar arasında 5536 (bir il əvvəl 3925) boşanma qeydə alınıb.

Göründüyü kimi, yuxarıdakı yaş qruplarında qadınlar boşanmaqda üstünlük təşkil edir. Deməli, ölkəmizdə 18-29 yaş arası qadınlar öz həməyəşidləri olan kişilərlə müqayisədə boşanmağa dəfələrlə artıq meyllidir.

2023-cü ildə 35-39 yaşda kişiler arasında 5141 (bir il əvvəl 3525), qadınlar arasında 3976 (bir il əvvəl 2614), 40-44 yaşda kişiler arasında 3453 (bir il əvvəl 2254), qadınlar arasında 2161 (bir il əvvəl 1398), 45-49 yaşda kişiler arasında 1950 (bir il əvvəl 1288), qadınlar arasında 1072 (bir il əvvəl 804), 50-54 yaşda kişiler arasında 1111, (bir il əvvəl 815), qadınlar arasında isə 699 (bir il əvvəl 560) boşanma, 55-59 yaşda kişiler arasında 723, (bir il əvvəl 533), qadınlar arasında isə 418 (bir il əvvəl 337), naməlum yaşda kişiler arasında 47, (bir il əvvəl 44), qadınlar arasında isə 18 (bir il əvvəl 17) boşanma qeydə alınıb. Göründüyü kimi, 30-60 yaş qruplarında olan insanlarda isə əsasən kişilər boşanmağa daha meyllidir. Bu yaşda olan qadınlardan dəfələrlə artıq sekilde bir yastıqda qocalmağa deyillər.

2024-cü ildə 18-19 yaşda nikahların 6-sı kişilər, 239-u qadınlar, 20-24 yaşlarında olan nikahların 450-si kişilər, 2385-i qadınlar, 24-29 yaş aralığında olan nikahların 2513-ü kişilər, 4266-sı qadınlar, 30-34 yaşlarında qurulan ailələrin 5117-si kişilər, 5446-sı qadınlar, 35-39 yaş aralığında qurulan ailələrin 4989-u kişilər, 4029-u qadınlar, 40-44 yaşlarda bağlanan nikahların 3500-ü kişilər, 225-i qadınlar, 45-49 yaşlarda qurulan ailələrin 2045-si kişilər, 1170-i qadınlar, 50-54 yaşlarda